

pondělí 9/6, 19³⁰

Náměšť nad Oslavou

zámecká kaple

O samotě

osobní reflexe o osamělosti a hudbě

Thomas Baeté / viola da gamba, zpěv

Ve spolupráci

program

On Solitude

Mr de Sainte-Colombe otec (1640–1700)

Chaconne en ré mineur / Chaconne d moll

Richartz de Berbesieu (1140–1163)

Atressi com l'olifanz / Jako slon

Mr de Sainte-Colombe syn (1660–1720)

Prélude en mi mineur / Preludium e moll

Philippe Hersant (*1948)

Le Chemin de Jérusalem / Jeruzalémská cesta

Henry Purcell (1659–1695)

O Solitude / Ó, samoto

Tobias Hume (1579–1645)

Good againe / Znovu dobré

Soleta so yo ací / Jsem tu právě sama

(katalánský anonym, 16. stol.)

Barbara / Monique Andrée Serf (1930–1997)

La Solitude / Samota

Od nepaměti mají umělci intenzivní a často i složitý vztah se samotou a osamělostí. Přitahuje je inspirace a soustředění, které o samotě zažívají, zároveň ale utíkají před vyloučením pojícím se s jejich uměním. Zejména hudebníci vždy vedli život mezi mnoha soustředěnými hodinami cvičení i osamělými kilometry na cestách na straně jedné a potřebou spoluhráčů a naslouchajícího publika, s nimiž by mohli sdílet své umění, na straně druhé.

Pro trubadúry 12. století, jako byl okcitánský **Richartz de Berbesieu**, byla nepřítomnost a nedostupnost milované osoby doslova motorem umění. Barokní skladatel **Henry Purcell** byl tak očarován básní Katherine Philips *O Solitude*, že na její slova složil jednu ze svých nejkrásnějších melodií. A pan **de Sainte-Colombe** si postavil domek na morušovém stromě, aby mohl cvičit daleko od hluku a davů Paříže 17. století. Pro francouzskou šansoniérku, textařku a skladatelku **Barbaru** pak samota představuje prokletí nebo nemoc, před kterými je třeba utéct.

Právě na jevišti jsem schopen nejlépe zpracovat, propojit a vyjádřit všechny tyto myšlenky a dojmy minulosti, a to za vydatné pomoci melancholického tónu violy da gamba. Eklektický program písní a violové hudby proložený několika mluvenými fragmenty obsáhne devět století úvah o samotě. Jsem si jist, že až obejmu svou gambu a každý posluchač obejmě svou samotou, budeme ve své osamělosti překvapivě silně spojení...

Thomas Baeté

Thomas Baeté

„Když oživíte hudbu z dávné minulosti, v té chvíli se stanou dvě věci: navážete okamžité osobní spojení s touto minulostí, zároveň pro danou chvíli vytvoříte něco zcela nového a jedinečného.“

Setkání těchto zdánlivě protichůdných stavů tvoří vlny, na kterých Thomas Baeté surfuje, když vystupuje, bádá, učí a diriguje starou hudbu. Jeho nástroje jsou viola da gamba a středověké housle – fidula, kterou se také doprovází při zpěvu. Hudební aktivity ho zavedly do více než dvou desítek evropských zemí, ale také do Maroka, Peru, Kolumbie, USA, Kanady, Gruzie a Japonska.

Hnán svou vášní pro polyfonii 14. století založil soubor *ClubMédiéval*. Zároveň vytvořil cyklus salónních koncertů *Transports Publics* navracující na koncertní pódia neznámou hudbu 17. století.

Thomas vyučuje na hudebních akademiích v Bruselu a Leuvenu.

Atressi com l'olifanz / Jako slon

Jako slon, když padne k zemi, a nemůže vstát,
dokud ostatní nezačnou troubit a křičet
a nezvednou ho svými hlasy zpět – takový chci být i já.
Neboť mé viny jsou těžké a tíživé,
že pokud mě soud v Puy a pravá láska nezvednou,
nikdy se znovu nepostavím na nohy.

Ať se tedy smilují a prosí za mě o milost tam,
kde mi naléhání a hádky nepomohou.
A pokud díky ušlechtilé milence nebudu znovu radostný,
navždy se vzdám svého zpěvu.
Budu žít jako poustevník, sám, bez útěchy – taková je má vůle.
Život je mi těžký a plný trápení, radost je mi smutkem, slast je bolestí.
Nejsem jako medvěd, který, i když ho bijí bez slitování,
tloustne, sílí a uzdravuje se.

Vím, že Láska je tak veliká, že mi může lehce odpustit,
pokud jsem zhřešil přílišnou láskou
nebo se choval jako Daidalos, jenž tvrdil, že je Ježíš,
a odvážně chtěl vzlétnout do nebes, ale Bůh srazil jeho pýchu.
Má pýcha není nic než láska – a proto mi Milost musí přijít na pomoc,
neboť jsou místa, kde rozum vítězí,
a jinde zase neplatí ani rozum, ani právo.

Celému světu se omlouvám za sebe i za přemíru slov.
Kéž bych mohl následovat Fénixe, který shoří a pak znovu vstane –
tak bych se spálil, tak nemocný jsem,
a mé falešné a lživé řeči by se proměnily v povzdechy a slzy,
tam, kde sídlí krása, mládí a ušlechtilost – kde chybí jen trochu milosti,
aby se tam sešli všichni dobří lidé.

Má píseň i blouznění se odváží tam, kam já jít nemohu,
ani se nemohu podívat spravedlivým zrakem,
tak jsem poražen a zavřen v sobě. A nikdo se mě nesnaží ospravedlnit.

Nejlepší z dam, od které jsem dva roky odloučen,
vracím se k vám, bolestný a plačící, jako pes, který, když si odpočine,
zemře znovu při hlase honců – tak se vracím k vám, paní, k vaší milosti,
ale vám je to lhostejné, když nemyslíte na lásku.
Tak vznešeného pána mám, v němž je tolik dobra,
že v den, kdy ho spatřím, nemohu ničeho litovat.

O Solitude / Ó, Samoto

Ó, Samoto! Má nejmilejší volbo!

Místa zasvěcená noci, vzdálená hluku a vřavě –

jak rády tě mé neklidné myšlenky objímají!

Ó Samoto! Má nejmilejší volbo!

Ó nebesa! Jaké blaho je mé – spatřit ty stromy, jež stály zde
už od samotného zrodu času, a které všechna staletí uctívala,
dnes stále svěží, zelené, jak když jejich krása poprvé uzřena byla.

Jak příjemný je pohled na ty strmé hory,

jež by zoufalé mohly svést, aby zde skončily své strasti –

když jejich osud je donutil nést bolest, již smrt jediná smývá.

Ó, jak já Samotu zbožňuji – ten živel ducha nejvznešenějšího,

v níž jsem poznal Apollónovo učení bez útrap studia či námahy.

Kvůli tobě jsem si zamiloval vše, co tvá představivost stíhá –

ale když pomyslím na vlastní sny, hned je proklínám právě pro to.

Neboť brání mi, ach, stále znovu tě spatřit – a tobě sloužit znovu.

Ó, jak zbožňuji Samotu!

Soleta so yo ací / Jsem tu právě sama

Jsem tu právě sama, jestli chceš, mohu ti otevřít –

ted' je ta chvíle, pokud se rozhodneš přijít.

Můj muž je pryč, kde? V Montalvě.

Nevrátí se zítra před polednem.

A já to dobře vím – vždy to tak dělává.

Ted' je ta chvíle, pokud se rozhodneš přijít.

La Solitude / Samota

Našla jsem ji stát přede dveřmi jednou večer, když jsem přišla domů.
Všude mě teď věrně stíhá – vrátila se. Je tu. Zas tu.
Čmuchalka mrtvých lásek, krok za krokem mě sleduje.
Mrcha – kéž by ji ďábel vzal, vrátila se. Je tu. Zas tu.
S vyhublým obličejem, s očima plovoucíma,
vláčí nám srdce po zemi, nutí nás k pláči bez příčiny.
Přináší rána bez barev, noci, co zoufale bolí.
Mrcha! Dokázala by z léta udělat v srdci zimu holou.
Ve svých chmurných šatech z moiré,
s vlasy rozcuchanými vypadáš jak zoufalství samo,
jsi těžkopádná, nehezká na pohled.
Táhni – jdi otravovat jinde se svým ksichtem nudy a stínů!
Já nemám chuť na neštěstí – hledej si jiné, když na to máš.
Ještě chci hýbat boky, opíjet se jarem do němoty,
plýtvat nocemi beze spánku srdcem, co bije – a ještě chce víc.
Než zazní ta šedivá hodina, než přijde poslední dech,
ještě chci říct: miluji tě, a chtít umřít z lásky, ne z běd.
Řekla: „Otevři mi dveře, krok za krokem jsem tě sledovala.
Vím, že tvé lásky jsou mrtvé – vrátila jsem se. Tady jsem zas.“
Říkali ti své verše, ti krásní páni, krásní kluci,
tví falešní Rimbaudové, tví falešní Verlainové –
No, a teď je konec. Už dost.
Od té doby mi visí na krku, omotaná kolem boků, ležící u mých kolen.
Všude mě stíhá jako stín a krok za krokem jde za mnou.
Čeká mě u dveří – vrátila se. Je tu.
Samota. Samota.

Pozvánka na
festivalový koncert ve Velkém Meziříčí

úť 17/6
zámek, jídelna, 19³⁰

Jos van Immerseel

cembalo

A. van den Kerckhoven, J. S. Bach, J.-H. Fiocco, P. Philips, J. Bull

Sólový recitál cembalové legendy a zakladatele a uměleckého vedoucího skvělého souboru Anima Eterna je festivalovým poděkováním za dlouholetou podporu, vzácné přátelství a nesčetné a nezapomenutelné umělecké zážitky, které v uplynulých letech Jos připravil pro naše publikum, ať už za klaviaturou cembala, kladívkového klavíru, varhan nebo jako fenomenální dirigent. Jos svůj festivalový program ozdobí vlámskými hudebními poklady; na Moravě díky němu zazní díla u nás málo známých barokních skladatelů.